

CCCHI (56).

Urbanus clero et populo Lemovicensi præcipit ut Humbaldo episcopo de Simonia purgato, a seque in integrum restituto, obediant.

(Anno 1094.)

[BALUZ., *Miscell.*, II, 182.]

URBANUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo universo Lemovicensium salutem et apostolicam benedictionem.

Universos vos scire credimus quemadmodum anno præterito vester episcopus, cum se nostro conspectui præsentasset super quibusdam capitulis accusatus quæ secundum sanctorum canonum regulam tam electionem ejus quam consecrationem ejus, præsentem etiam Bituricensi archiepiscopo, qui eum consecraverat, infirmabant, super quibus omnibus cum se canonicè expurgare nequiverit, imparatus quippe sine defensoribus venerat, ille, episcopatum, sub spe licet misericordiæ, abdicato, Jerosolymam petiit, rediens misericordiam imploravit, nos multis multorum filiorum nostrorum precibus inclinati eandem causam reverentissimo confratri nostro H. Lugdunensi archiepiscopo permisimus intra provinciam diligentiori examine quaerendam, ubi et accusatorum personæ notæ sunt, et episcopus de testium absentia conqueri nullo modo valeret. Causa igitur diligentius requisita, cum Simoniacum eum accusatores probare nequiverint, misericordiæ et ecclesiasticæ pacis intuitu facultas ei concessa est ut se ab hoc una cum idoneis testibus expurgaret. Igitur cæteris, licet depositionem solam asserant, apostolicæ mansuetudinis pietate propter pacem et tranquillitatem vestræ Ecclesiæ indultis, Simoniaci scelere jusjurandum præstitit quod pro adipiscendo episcopatu pecuniam nec ipse dederit aut promiserit aut pro ipso alius se sciente. Quod videlicet sacramentum, quia per tantas hujus temporis angustias comprovinciales episcopi coram nostra nequaquam possent

(56) Supposita, ut et sequens, ab Humbaldo Lemovicensi.

A præsentia convocari, Stirpensis F. et J. Floriacensium abbates pariter, viri nimirum religiosæ vite et famæ integræ, cum aliis tribus clericis suis, sacramentis asseruerunt. Eum itaque ad vos cum nostræ gratiæ et episcopalis officii plenitudine remandantes, ut ipsi tanquam pastori proprio obediatis præscriptis apicibus admonemus. Obedientes vos misericordia divina custodiat.

CCCIV.

Clero et populo Lemovicensi Humbaldum episcopum iterum commendat.

(Anno eodem.)

[BALUZ., *Miscell.*, II, 182.]

B URBANUS episcopus, servus servorum Dei, clero et populo universo Lemovicensium salutem et apostolicam benedictionem.

Veniens ad nos confrater noster Humbaldus vestræ civitatis episcopus multas matri Ecclesiæ filiiis suis questus est injurias irrogari. Quidam enim militum et Ecclesiarum bonis violenter abutuntur et honores tanquam possessionem hereditariam exigunt, et non consentienti episcopo tanquam hosti molestias ingerunt. Unde nos dilectionem vestram cum litteris præsentibus exhortamur atque præcipimus ut a præsumptione hac abstinere deinceps omnino satagatis. Quod si post hæc contempseris, quamcunque sententiam in vos episcopus vester canonica auctoritate dictaverit, assensus nostri auctoritate confirmamus. Nos enim universas diocesis ecclesias episcopo subjectas esse et canonicam volumus reverentiam exhibere, salvis, si qua sunt, Romanæ Ecclesiæ privilegiis. Universis sane tam clericis quam laicis eum commendatum volumus, tanquam ad vos cum benignitatis nostræ gratia revertentem. Obedientes vos monitis nostris misericordia divina custodiat.

Data Pisis vi Idus Octobris.

EPISTOLÆ DIVERSORUM AD URBANUM II

I.

Epistola Boamundi principis Antiochiæ, Raymundi comitis Sancti Ægidii, Godefridi ducis Lotharingiæ, Roberti comitis Northmanniæ, Roberti comitis Flandrensis, et Eustachii comitis Bononiæ, ad Urbanum II papam (57-9).

(BALUZ., *Miscell. edit. Luc.* III, p. 60.)

Domino et venerabili papæ URBANO BOAMUNDUS ET RAYMUNDUS comes Sancti Ægidii, ac GODEFRIDUS DUX, ROBERTUS que comes Northmanniæ, atque ROBERTUS comes Flandrensiū et comes Bononiæ, salutem et fideliam servitiā, et ut filii suo Patri spiritali veram in Christo subjectionem.

(57-9) Exstat apud Fulcherium Carnotensem, cap. 15.

D Volumus omnes et desideramus notum vobis fieri quam magna Dei misericordia quamque evidentissimo ipsius Dei adminiculo a nobis capta est Antiochia, et Turci, qui multa Domino nostro Jesu Christo intulerant opprobria, capti et interfecti sunt, et non Hierosolymitani Jesu Christi injurias, summi Dei, vindicavimus, et nos, qui Turcos prius obsidendo deviceramus, qualiter postea a Turcis de Chorasana et Hierusalem et Damasco multisque aliis terris venientibus obsessi fuimus, et quomodo tantæ misericordiæ Jesu Christi liberati sumus.

Cum igitur capta Nicea, illam maximam multitudine

dinem Turcorum, sicut audistis, in Kalendis Junii A nobis obviam in valle Doretillæ devicissemus, et illum magnum Sullimannum fugavissemus, suisque hominibus et terra ac rebus exspollassemus; acquisita et pacificata tota Romania, ad obsidendam Antiochiam venimus. Qua obsessa, multa mala perpessi sumus, tum de bellis summorum Turcorum et paganorum nobis tam frequenter et copiose irruentium ut verius diceremur obsessi quam quos in Antiochena civitate obsederamus. Tandem omnibus bellis superatis, eorumque eventu Christiana fide exaltata, ego Boamundus conventionem facta cum quodam Turco qui mihi ipsam tradidit civitatem, scalas parum ante diem cum multis Christo militantibus muro applicui, et ita civitatem antea Christo resistantem in Nonas Junii accepimus, et ipsum B Cassianum ipsius civitatis tyrannum cum multis suorum millibus interfecimus, eorumque uxores et filios ac familias cum auro et argento et omnibus eorum possessionibus retinimus. Asylum autem Antiochenum a Turcis præmunitum habere non potuimus. Sed cum in crastino ipsum asylum aggredi voluissemus, infinitam multitudinem Turcorum, quam multis diebus ad nos bellandum venturam extra civitatem expectaveramus, per omnes campos discurrentem vidimus. Qui tertia die non nos obsederunt, et asylum prædictum plusquam centum millia eorum intraverunt, ac per portam ejusdem asyli ad civitatem sub asylo constitutam nobis illisque communem irruere voluerunt. Sed nos in alio monte consistentes ipsi asylo opposito, viam inter utrumque exercitum ad civitatem descendentem, ne ipsi nobis multo plures irrumperent, custodientes, et intus et extra nocte et die debellantes portas ad civitatem asyli intrare et ad castra remeare compulimus. Cum ergo vidissent quod ex illa parte nocere nobis nihil potuissent, ita nos ex omni parte circumierunt ut nulli ex nostris exire vel ad nos venire poterint. Quare ita desolati et afflicti fuimus quod fame et aliis multis angustiis morientes, equos et asinos nostros famelicos interficientes multi nostri comederunt.

Sed interim clementissima misericordia omnipotentis Dei nobis subveniente et pro nobis vigilante, Dominicam lanceam, qua latus Jesu Christi Longini manibus perforatum fuit, sancto Andrea apostolo D eadem famulo Dei ter revelante (60), et ipsum locum ubi lancea jacebat demonstrante, in ecclesia Beati Petri apostolorum principis invenimus. Cujus inventionem et multis aliis divinis revelationibus ita confortati et corroborati fuimus ut qui ante afflicti et timidi fueramus, tunc ad bellum faciendum audacissimi promptissimique, alii alios hortabamur. Igitur tribus hebdomadibus et quatuor diebus obsessi, in vigilia apostolorum Petri et Pauli (61), in Deo confidentes, et de omnibus iniquitatibus nostris confessi, petentes portas civitatis cum omni

exercitu nostro bellico, ad portas exivimus; ac tam pauci eramus quod nos ipsi non nos pugnare contra eos sed fugere affirmant. Nos autem omnibus paratis, et tam peditibus quam militibus certis ordinibus dispositis, ubi major virtus et fortitudo eorum erat audacter requisivimus cum Dominica lancea, et a prima belli statione fugere coegimus. Ipsi autem, ut mos eorum est, se undique dispergere cœperunt, et colles occupando et vias ubicunque poterant appetendo, nos gyrare voluerunt, quia sic nos omnes interficere putaverunt. Sed nobis multis bellis contra eorum calliditates et ingenia edoctis ita gratia Dei et misericordia subvenit, ut qui paucissimi ad eorum comparationem eramus, omnes illos in unum coegimus, et coactos, dextera Dei nobiscum dimicante, fugere et castra cum omnibus quæ in castris erant relinquere compulimus. Quibus victis totaque die insecutis, et multis millibus eorum interfectis, ad civitatem læti et hilares remeavimus. Asylum autem suprascriptum Admirabilis quidam qui in eo erat cum mille hominibus, Boamundo reddidit. Et ita Dominus noster Jesus Christus totam civitatem Antiochenam Romanæ religioni et fidei mancipavit (62). Sed quia semper solet aliquid mœstum lætis intervenire rebus, ille Podiensis episcopus, quem tuum vicarium nobis commiseras, bello peracto, in quo honeste fuit, et pacificata civitate, Kalendis Augusti mortuus est.

Nunc igitur filii tui Patre commisso orbat, tibi spirituali Patri nostro mandamus ut qui hanc viam incepisti, et sermonibus tuis nos omnes terras nostras et quidquid in terris erat relinquere fecisti, et crucem bajulando Christum sequi præcepisti, et Christianum nomen exaltare commonuisti, complendo quæ hortatus es ad nos venias, et quoscunque poteris ut tecum veniant submoneas. Hinc enim Christianum nomen sumpsit exordium. Postquam enim beatus Petrus in cathedra quam quotidie cernimus inthronizatus fuit, illi qui prius vocabantur Galilæi, hic primum et principaliter vocati sunt Christiani. Quid igitur in orbe rectius esse videtur quam ut tu, qui Pater et caput Christianæ religionis existis, ad urbem principalem et capitalem Christiani nominis venias, et bellum quod tuum est proprium ex tua parte conficias. Nos enim Turcos et paganos expugnâvimus. Hæreticos autem Græcos, et Armenos, atque Syrios, Jacobitasque expugnare nequivimus. Mandamus igitur et remandamus tibi charissimo Patri nostro ut tu, Pater, ad tuæ paternitatis locum venias, et qui sancti Petri es vicarius, in cathedra sancti Petri sedeas et nos filios tuos in omnibus recte agendis obedientes habeas; et omnes hæreses, cujuscunque gentis sint, tua auctoritate et nostra virtute eradices et destruas; et sic nobiscum viam Jesu Christi a nobis inceptam et a te prædicatam perficias. et etiam portas utriusque Hierusalem nobis aperias, et sepulcrum Domini

(60) Vide Wilel. Tyr. lib. vi, c. 14.

(61) Ibid., c. 220.

(62) Idem, lib. vi, c. 1.

liberum atque Christianum nomen super omne exaltatum facias. Si enim ad nos veneris et viam per te inceptam nobiscum perfeceris, totus mundus tibi obediens erit. Quod ipse te facere faciat Deus qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen (63).

Mihi quidem relatum est unum, quod valde Deo omnibusque Christicolis contrarium est, quod signati sancta cruce a te licentiam habeant inter Christicolas morari. Quod multum miror. Quia tu inceptor sancti itineris cum sis, differentes sanctum iter a te consilium vel aliquid boni habere non debent, nisi cœptum iter adimpleant. Et non est nobis opus ut bonum quod cœpisti disturbes, sed etiam tuo adventu et omnium bonorum virorum, quoscunque poteris adducere tecum, nos corroborea. Decet enim ut nos Dei auxilio tuisque sanctis precibus acquirentes totius Romanicæ, Ciliciæ, Asiæ, Syriæ, te habeamus post Deum adiutorem et subvenientem. Tu vero nos filios per omnia tibi obediens, Pater piissime, debes separare ab injusto imperatore, qui multa bona promisit nobis, sed minime fecit. Omnia enim mala et impedimenta quæcunque fecere potuit, nobis fecit.

Hæc charta fuit scripta die xi intrante Septembrio, indictione IV [VII].

II.

Theodorici abbatis et filiorum Ecclesiæ B. Huberti Andaginensis libellus suppliciter ad Urbanum papam contra Viredum intrusum.

(MARTEN. *ampl. Collect.* IV, 4010.)

Domino et universali papæ URBANO filii Ecclesiæ B. Huberti pro defensione veræ fidei ejusque legitimi apostolatus passi dispersionem in oculis Dei quod dicitur esse.

Domniente Domino Jesu, navis apostolica in medio maris jactabatur fluctibus: ipso quoque nunc dissimulante, peccatis exigentibus: sanctæ Ecclesiæ unitas a schismaticis perturbatur, et amarissimis persecutionum tempestatibus passim veritas et justitia confunditur. Hujus persecutionis procellam jam per septem annos sine refragatione passi, tandem ad consilium Romanæ Ecclesiæ confugimus; quod quidem jam diu ideo distulimus, ne vobis essemus oneri, cum usui non fuerimus. Post decessum domni Henrici Leodiensis legitimi episcopi, Otbertus quidam dono Henrici dicti regis, cum quo in expeditione contra Romanam Ecclesiam morabatur, episcopatum invasit, et hic sine canonica electione cleri et populi. Qui cum se fautorem et defensorem Guiberti hæresiarchæ publice jactaret, et quamplura quæ non sunt nostræ accusationis contra sacros canones ad confusionem ecclesiasticam temere exordinaret, causa timoris Dei et apostolatus vestri visum est nobis subjectioni ejus nos subtrahere, cujus violentiæ non poteramus resistere. Eductis nobiscum autem quibusdam fratrum nostrorum, per cellas nostras divertimus, quas in Remensi et Laudunensi episcopio habebamus. Ibi interim per donnum Raginoldum

A Remorum episcopum, perque venerabilem Hugonem Lugdunensem primatem et hujus Romanæ Ecclesiæ legatum, in sententia quam tenebamus confirmari, adeo provocavimus adversum nos iram Otberti, et publice quasi inobedientes sibi nos excommunicare, et locato judicio quorundam abbatum et archidiaconorum suorum officium abbatis omnino nobis interdiceret. Indé juvenem quemdam Lobienis cœnobii sine regulari electione loco nostro substituit, eumque contradicentibus fratribus violenter ingressi. Cujus juvenilibus ideoque incompositis moribus, quibus per biennium fere quo præfuit, dissipatis rebus ecclesiasticis, religio quoque quæ in loco eodem gloriose vigeat deperit. Unde compulsus Otbertus a duce Godefrido aliisque provinciæ principibus quos gravabat ejusdem loci dispersio, illum eam eiecit ex eo. Sic nobis patente loco revertendi, cum rediremus ad fratres nostros, revocantibus eis, indignatus adversum nos Otbertus, cum audisset nos forte infirmari, sepulturam communem nobis, si moreremur, interdixit, ministris abbatiæ ne nobis obedirent prohibuit, monachos ejicere et pro eis clericos reponere, et possessiones ecclesiasticas militibus suis dividere, nisi recederemus, juravit. Nos vero dantes locum iræ, cum imminens ecclesiæ nostræ periculum Lamberto Atrebatensi episcopo, et domno Rodulfo Virdunensi abbati, multisque aliis sani consilii viris deploravimus, ad hunc tandem finem devenimus, ut sponte nostra privati baculum pastoralem loco nostro fratribusque remitteremus, ne propter nos eis eveniret quod timebamus. Hinc tamen nostræ privationi ex consilio predictorum virorum ea conditio est interposita et signatis literis firmata. Me eo pacto privari consensi, si communis consensus fratrum loco meo eligeret præsertim sibi quemdam Beringerum abbatem S. Laurentii, qui prius monachus nostri cœnobii, eandem sententiam quam tuebatur, videbatur tueri. Hoc idem fieri censuimus, ut idem Beringerus a domno Henrico venerabili pontifice consecratus in abbatem, iterandæ consecrationis ab Otberto vitaretur necessitatem. Quod cum omnino facere nollet, et tædio hujus dilationis Otbertus eligendum abbatem fratribus indiceret, et illi quemdam suorum communiter eligerent, frater Viredus nobiscum olim causa tenendæ fidei egressus de monasterio, et Otberti tunc accerrimus impugnator, predictæ quoque electionis spontaneus assertor, eidem electo persuasit, ut interim domi cessaret, ne gratiam electionis suæ donec excommunicati inficeret, ipseque ad Otbertum se contulit, et præter conscientiam nostram et fratrum electionem de manu Otberti abbatiam invasit. Cogitationibus autem ejus se invicem accusantibus, cum se aliquandiu a suscipienda consecratione Otberti subtraheret, et Otbertus hoc ipsum intelligens cum ad consecrandum sæpius evocaret, fratres communionem et subjectionem suam contradixerunt ei, si

(63) Hæc non exstant apud Fulcherium.

ab Otherto pateretur consecrari. Præter omnia autem quæ supra diximus, gravabat ecclesiam castrum quoddam non longe ab ea situm, quod Henricus episcopus destruxerat, et ne quis illud restrueret, perpetuo anathemate damnaverat. Hoc anathemate postposito, ad oppressionem monasterii illud reformaverat, et fratres corpus B. Huberti, quasi ad obtinendam misericordiam illo deferentes, usque ad sanguinis effusionem propria manu mactaverat. Hæc omnia cum de Otherto Wireodus nosset, rapto tamen semel honore privari timuit, et mutata sententia, quam nobiscum tenuerat, Dei gloriam contempsit, et suam quæsiivit, sicque consecratus ab Otherto, laicis fratribus, pro patre se violenter ingesserat. Hac indignatione fratres dispersi, cum insequerentur ab eo, quibusdam sæcularibus conductis confugerunt auxilium Ecclesiæ Remensis et Laudunensis. Eo quoque illos prosequente, cum in præsentia domni Manasse Remorum episcopi et Engelramni Laudunensem episcopi rerum gestarum inter nos ratio fieret, ex decreto utriusque firmata est nobis sententia, adire nos Romanæ sedis audientiam, et super his vestrum expectare iudicium et iustitiam. Venimus ergo huc multorum religiosorum impulsu consilio, quorum maxima expectatio ex nostro pendet spectaculo, ut vel ex nostra consolatione ad defensionem veræ fidei et vestræ fidelitatis proficiant, vel, quod absit, ex nostra desolatione et defectione et ipsi deficiant. Consulite igitur vestræ iustitiæ, vestræ famæ, vestræque auctoritati, nec infidelium aut rebellium violentiam per impunitatem crescere sinatis (64).

III.

Epistola monialium Blasiliæ in Arvernens ad Urbanum papam II (65).

(BALUZ., *Miscell.* edit. Luc., II, 181.)

Summo domino papæ Romanæ Ecclesiæ URBANO humilis grex monialium seu clericorum monasterii Blasiliæ in Domino optimam gratiam et salutem atque in omnibus obedientiæ sibi servitutem.

Apostolica et venerabilis tua dignitas, domine Pater, manifeste sciat et credat nos quotidie flexis genibus Deum orare ut te tuosque salvos et incolumes custodiat nec non digne et laudabiliter regimen vestrum omni Ecclesiæ vigere et præsidere concedat. Vestra enim targa nobis arma et scutum inexpugnabile debet esse. Vestri autem privilegii auctoritas nos tutos ac liberos ab omni aliorum servitute sibi in perpetuum debet habere. Temporibus igitur priscis matrona quædam nomine Ernengarda comi-

tissa, uxor Bernardi comitis Pictavorum, pro salute sua utriusque sui et pro animabus filiorum suorum defunctorum, Warini scilicet et Willelmi, monasterium Blasiliæ in prædiis suis constituit atque circa adjacentibus campis et villis et ecclesiis sanctimonialibus Deo servientes ibi unde viverent hæreditavit. Deinde diligenter Romam petivit, ipsumque cœnobium beato Petro apostolo atque episcopo qui tunc temporis apostolicæ sedi præsidebat in proprio jure concessit. Ipse autem papa huic dono benigne favens quinque solidos monetæ Pictaviensis sancto Petro semel in anno [dari] decrevit, insuper etiam apostolici privilegii auctoritate idem cœnobium abbatiam monacharum in perpetuum constituit, altare etiam quod adhuc habemus sua propria manu consecratum per ipsam matronam nobis transmisit. Apostolicam quidem absolutionem et benedictionem nostris benefactoribus; excommunicationem atque anathematizationem, calumniam atque inquietudinem nobis inferentibus propriis litteris semper nobis notavit. His igitur firmissimis decretis et constitutionibus nostrum monasterium ædificatum cum omnibus nobis appendiciis diu in pace et magna in prosperitate permansit. Statim ut Roma caput nostrum et defensio nostra inquietari et perturbari cœpit, insurrexerunt monachi Casæ Dei, et ecclesiam Sancti Stephani protomartyris et Sancti Leonis papæ urbis Romæ, quem Romani, quia Carolus imperator elegit eum, excaverunt, corpus cuius, ut credimus, ibi requiescit, manu ac violentia cuiusdam potentis Stephani Mercoriensis nobis contradicentibus abstulerunt, et auxilio domini Durandi Claromontensis episcopi ipsum tenuerunt quandiu vixit supradictus Stephanus. Post mortem vero ejus, iudicio præpositi et abbatis Claromontensis septem presbyteri nostri juraverunt alodium esse sancti Petri, ut altaris Blasiliæ, recipiente episcopo hoc sacramentum. Ipsi tamen monachi, adhuc rebelles, rectum quod firmaverunt per septem milites tenent, et excommunicatione episcopi illam ecclesiam destitutam et absque ministerio faciunt esse, ministrum etiam ejus in modum sacrilegi extra ecclesiam. Ideoque suppliciter et benigne rogamus et obsecramus ut consuetudinem quam tui antecessores fecerunt, facias, et ecclesiam quam amaverunt atque monasterium nostrum cum omnibus rebus suis ab invasione et ereptione supradictorum monachorum eripias et nos a servitute omnium aliorum in perpetuum protegas et defendas. Vale.

(*Epistolas S. Anselmi Cantuariensis, Ivonis Carnotensis, Hugonis Lugdunensis, Hugonis Cluniacensis, Raynaldi Remensis, Lambertii Atrebatensis, Goffridi Vindocinensis, ad Urbanum papam, vide inter eorum scripta mox edenda.*)

(64) Recitata in præsentia Urbani papæ hujus clamoris pagina, et a Romanis sæpius et diligenter ventilata, abbatem sic destitutum ob fidelitatem ecclesiæ Romanæ condoluerunt, et W. nisi resipisceret, et loco cederet, excommunicandum sine dilatione decreverunt. Suffraganeum autem Rainero, qui Urbano in pontificatu successit, tunc quidem dilata est sententia hæc excommunicationis, usque in diem inter utrosque præstituta discussionis si

forte adveniente Wiredo certior fieret agenda discussio. Illo domi remanente, probatus est quasi conscius culpæ condictam sibi audientiam subterfugisse. Ideoque in solemnitate Omnium Sanctorum excommunicatione a papa formata, et data coram se ejusdem excommunicationis epistola.

(65) Vide lib. I Hist. geneal. gentis Arvern., cap. 1.